

Beszámoló

A pápai Jókai Mór Városi Könyvtár tevékenységéről

2008-2012

**Készítette:
Dr. Hermann István
igazgató**

Bevezetés

A Jókai Mór Városi Könyvtár Pápa város egyetlen nyilvános közművelődési könyvtára. A városhoz tartozó településrészekben három klubkönyvtár működik a Jókai Mór Művelődési Központ szervezetében. A városban található a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei Nagykönyvtára, amely tudományos, iskolai és kisebb részben közművelődési feladatokat is ellát. A településen oktatási-, egészségügyi- és muzeális intézményekben található kisebb szakkönyvtárak. A városban működő könyvtárakkal, tudományos és közművelődési intézményekkel, egyesületekkel kifogástalan a munkakapcsolatunk. Egymás tevékenységét segítő és erősítő, a kölcsönös érdekegyezéseken alapuló viszonyunk van.

Könyvtárunk feladata jelenleg a pápai járás területén az Eötvös Károly Megyei Hatókörű Könyvtárral kötendő megállapodás alapján a módszertani tanácsadás és az ún. KSzR rendszer, ennek keretén belül a volt mozgókönyvtári rendszer működtetésének segítése, támogatása.

Tárgyi feltételek

Könyvtárunk az 1960-as évek eleje óta a pápai Várkastély keleti emeleti szárnyában helyezkedik el. Elhelyezési körülményei, mint Kastélykönyvtár ideálisak, de a használt terület mérete és sok esetben a minősége (fűtés, világítás, vizesblokkok száma, elhelyezkedése, megváltozott képességűek ellátásának lehetőségei) nem a legjobbak.

Az elmúlt években a megújult Esterházy Kastély palotatermeivel megindult az épület teljes rekonstrukciója. (A korábbi munkálatok alatt a könyvtár szinte végig működött. A működés feltételei néha elég nehézkesek voltak, de a kivitelezést végző cég művezetőjével történt egyeztetések alkalmával általában sikerült a működési feltételeken biztosítani.) Az idei év április elején megtörtént a munkaterület átadása a további felújításra. Ezzel mintegy 50 éves itt tartózkodás után a könyvtár elhagyja a Várkastélyt.

Az elhelyezésünkre kijelölt és már átadott épület alkalmas a könyvtári feladatok megvalósítására. Sajnos a teljes felújításhoz nem áll rendelkezésre elegendő fedezet. Ezért kompromisszumos megoldásokkal kell az épületet könyvtárrá alakítani. A volt speciális szakiskola felújított és bővített részei szinte minden igényt kielégítenek, ezzel szemben a régi felújítatlan részben erős kompromisszumokkal érhető el eredmény. Különösen gondot látunk az egyébként korszerű, de sajnos földgáz üzemű fűtőberendezések működtetésében. Igaz, hogy biztosítható lesz az egész épületben a megfelelő hőmérséklet, de prognosztizálhatóan többszöröse lesz a költsége a jelenleginek. Ha lehetőség adódna, mielőbb ki kellene váltani – pályázati források igénybevételeivel – ezt a fűtési módot.

Az elkövetkező időben komoly marketing munkával biztosítani kell, hogy korábbi olvasóink természetesen vegyék és pozitívan éljék meg a változást

Egyéb általunk használt ingatlanok:

Külső raktárban tartjuk az ún. tápraktári állományt, a volt pártház volt munkásórbázisán.

Nyomdánk a várostól bérelt egykori Városgazdálkodási Vállalat épületében működik.

Gépkocsink garázsa a Beke utcában a könyvtár tulajdona.

A várossal együtt pályáztunk és nyertük el gesztor szervezetként, a Nyitok, tanulást segítő központ pápai „működtetését”, a Fő utca 14. szám alatt.

Személyi feltételek

Elmúlt néhány évtized egyik legfontosabb eredménye, hogy személyi állományuk — a sajnos ritka gyes/gyed időszakát kivéve — gyakorlatilag állandó.

Intézményünk 11 fő könyvtárossal és 7 fő technikai személyzettel (nyomdai dolgozók, gazdasági és könyvtári adminisztratív munkatársak) végzi feladatait. A dolgozók között vannak a Munkaügyi Központ által támogatott személyek.

Valamennyi munkatársunk rendelkezik a munkavégzéséhez szükséges iskolai végzettséggel. Könyvtárosaink az elmúlt tizenöt esztendőben valamennyien felsőfokú képesítést szereztek, általában jó, vagy magasabb eredménnyel. Bár a hagyományos továbbképzések támogatása az elmúlt években megszűnt, de az Uniós pályázatok között voltak szakmai továbbképzéseket támogató pályázatok. A megyei könyvtárral konzorciumban nyertünk és 2012-13-ban minden dolgozónk részt vesz 120 óras a könyvtár és a személyi igényeit összehangoló képzésen.

Valamennyi szakalkalmazott dolgozónk rendelkezik felhasználó szintű Uniós számítástechnikai vizsgával. (Rendszergazda-könyvtárosunk és egy másik könyvtáros egyetemi illetve főiskolai szinten műveli a számítástechnikát.)

Saját dolgozóinkat időről időre belső továbbképzéseken képezzük, elsősorban informatikai szakirányba. Munkatársaink rendszeresen szerveztek a mozgókönyvtárak könyvtárosainak szakmai napokat, továbbképzéseket.

Van egy különlegesnek nem mondható, de első hallásra talán szokatlan képzésünk: a felhasználók képzése. Ahol nem elsősorban könyvtáros szakmai ismereteket oktatunk, hanem vállalkozó szellemű nagyiknak és nagyapáknak nyújtunk számítógépes és internet használati oktatást. Sokan részt vesznek második, harmadik ilyen oktatáson is. Egyre többen lesznek aktív internet, vagy legalább e-mail használók.

A személyi ellátottságról elmondható, hogy feszített módon (azaz betegség és szabadságolás esetét kivéve...) alkalmas az intézmény feladatainak jó színvonalú ellátására.

Sajnálatos, hogy a takarítást céggel tudjuk csak elvégeztetni, akivel kapcsolatunk kölcsönösen jó és a maguk módján kifogástalan munkát végeznek, de a heti háromszori három óras takarítás nem teljesen tudja pótolni a napi nyolcórás saját alkalmazású takarítónő munkáját. (Pozitívum, hogy a fűtést a cégen keresztül megbízható formában sikerült megoldani!) A magam részéről szeretném, ha a könyvtár új elhelyezése után a takarítást ismét saját foglalkoztatott dolgozóval tudnánk ellátni. Természetesen mivel itt a megbízhatóság fontos szempont, a tisztán közfoglalkozáson alapuló, azaz rendszeres cserélődés, nem tűnik megfelelőnek.

Technikai feltételek

Napjaink könyvtára nemcsak a porszagú, ódon illatú könyvek tárháza, napjaink olvasója nemcsak az Guttemberg-galaxis dokumentumait keresi a könyvtárban. A ma könyvtára információs központ, tudástár, médiatár, helyismereti adatbázisok sokasága és könyvtár egy személyben. Ahol a számára szükséges információt kaphatja meg, — azaz ma már teljesen mindegy, hogy milyen adathordozón van az információ, — az olvasónak egy a fontos, hogy mielőbb, szinte bármikor hozzájuthasson. Vagyis a korábban kezdett internetes fejlesztések, az integrált könyvtári rendszer bevezetése, számítógépes katalógusunk az internetes katalógusunk (OPAC, majd OPAC plussz...), a honlapunk, a különféle táruk (hanglemez, videofilm, Cd lemez, DVD film, Cd romok ...) ma hozzák meg és továbbviszik az eredményeket.

Lényegesen megváltozott az olvasó és az ő szokásai. Évekkel ezelőtt bejött a könyvtárba és kérdezett, válogatott és kölcsönzött... Manapság az olvasók egy része nem jön be a könyvtárba, akkor sem, ha pápai anyagra, információra lenne szüksége, hanem az interneten tájékozódik, — akár távolról is — városi, múzeumi vagy éppen könyvtári adatbázisokban. Kérdéseit gyakran e-mailban teszi fel, amelyekre igyekszünk azonnal és naprakész választ adni, gyakran linkekkel..., csatolt fájlokkal. Természetesen van egy generáció, aki ezekkel a feltételekkel csak az intézményben a könyvtárosok segítségével tud tájékozódni. Ilyenkor a könyvtáros nem raktárba megy, nem könyvet hoz, hanem türelmesen segít a számítógépes információkeresésben.

Olvasóink saját internetes gépükről a könyvkölcsönzés kivételével minden szolgáltatásunkat igénybe tudják venni. A kölcsönzés szándéka előtt nemcsak a tétel meglétéről, hanem annak státuszáról (bent van, vagy éppen kölcsönzésben van) is információt tudnak cserélni. A kikölcsönzött kötetet saját részükre le tudják foglalni. (Két esetben meg is tudja, saját gépéről, hosszabbítani.)

Persze mindemellett mi könyvtár maradtunk! Azaz kellő mennyiségben vásárolunk hagyományos dokumentumot, minden réteg számára igyekszünk biztosítani a folyóiratok, újságok korszerű ismeretanyagát, erősítjük a pápaiak identitását a helyismereti gyűjteménnyel. Kiállításokat, előadásokat szervezünk és helyet adunk kiscsoportoknak. Internet elérhetőségünk az elmúlt 12 esztendőben sokat erősödött, de még ma is alacsony az átviteli sebesség kb. 6 mb/sec. Jelentős javulást csak az új helyszín közelében elérhető magasabb sebességű gerinchálózattól várhatunk.

Külön ki kell emelni termeinkben és az Esterházy Kastély kb. 150-200 méteres körzetében nyújtott WiFi szolgáltatásunkat. Ezt szeretnénk a későbbiekben is biztosítani.

Az elmúlt évek során több TIOP-os és TÁMOP-os pályázattal technikai eszközeinket (szerver gép, olvasói és munkatársi számítógépek, monitorok, megváltozott képességűeket segítő eszközök) korszerűsítettük.

Az elmúlt év végén a gépkocsink a Járási Hivatal autója lett. Évvégén és 2013 elején sikerült egy megfelelő rakterű gépkocsit vásárolni, hiszen nyomdai és a járásban végzendő könyvtári szolgáltatásokhoz erre szükségünk van.

Szolgáltatások

Alapvető feladatunk a város és környéke lakossága információs igényeinek kielégítése. Ezt a feladatot dokumentumkölcsonzással, helyben használatlaltal, az ODR és Szikla rendszeren keresztül könyvtárközi kölcsönzéssel, honlapunkon keresztül digitális információszolgáltatással (teljes saját katalógusunk, a pápai járás községeinek katalógusai, az összesített Szikla rendszer katalógusa, Digitális pápai életrajzi lexikon, Digitális helyismereti cikkek gyűjteménye, Pápai fotó adatbázis, Digitalizált aprónyomatványok tára, a Városi Televízió híradó és magazin műsorainak adattára) reprográfiai tevékenységgel, teljes körű tájékoztatással végezzük el.

Könyvtárosaink tájékozottsága, és tájékozódó képessége (pl. az internet tájékoztatási eszközei) második szakjuk kompetenciája lehetővé teszi, hogy olvasó, a lehetőségekhez képest, érdeklődése kielégítése nélkül ne menjen el. (Természetesen bizonyos területeken ezt csak alapszinten tudjuk megtenni.)

Olvasóink részére két képzett, eMagyarország pontos könyvtáros közreműködésével tudunk segíteni a hivatali ügyintézés ügyfélkaput igénylő kérdéseiben.

Nálunk nem csak szóval, de tettel is igyekszünk segíteni a megváltozott képességű embereken. Hangoskönyvtárat működtetünk, a DVD filmek aláírása segíti olvasóinkat, öregbetűs és hangos könyveket szerzünk be. Kérésre, megfelelő feltételek megléte esetén, kivisszük a kölcsönözni kívánt dokumentumokat. Rendezvényeket szervezünk megváltozott képességű embertársainknak. (pl. biblioterápia, segítjük a Lelki segélyszolgálat tagtoborzását, képzéseit.) Egy számítógépünkön képernyőnagyító és felolvasó szoftvert üzemeltetünk. Az Esterházy Kastély felújításának első ütemével megoldódott a mozgássérültek liftes közlekedése. A könyvtári térben is akadálymentesen tudnak közlekedni. Leendő helyünkön az akadálymentesítés megoldott.

Az óvodákkal, az iskolákkal jó a kapcsolatunk, rendszeresen szervezünk foglalkozásokat, előadásokat, játék, műsor, és filmbemutató programokat részükre. Gyermekkönyvtáros kolléganőm helyben szervezi, vidéken segíti; kérésre, a megye többi részén, pedig részt vesz az ez irányú munkában. Két olyan TÁMOP pályázatot nyertünk el, amelyik a gyermekekkel történő foglalkozásokat részesíti előnyben. Az egyik programban három korosztály részére szerveztünk tíz héten keresztül 2 x 45 perces felzárkóztató foglalkozást. (Két gyógypedagógus kolléganő foglalkozik 2. és 3. osztályos tanulókkal. A másikban kolléganőm a helytörténet rejtelseibe vezeti be a negyedik osztályos tanulókat. Mindkét foglalkozás lemorzsolódás mentesen, gyakran a gyerekek „ne menjünk még!” felkiáltásai közepette folyik.

A másik pályázaton szakköri programokkal és témahetekkel munkáltatunk különböző korosztályhoz tartozó vidéki és pápai gyerekeket. (Vizuális kultúra szakos kolléganőm református

gimnazistákkal foglalkozik. Az elméleti ismeretek megszerzése után egy iskolabarát reklámfilmeket készítenek a gyerekekkel. Könyvkötő munkatársunkkal a kötészet rejtelmait, az egyszerűbb ajándékkészítést gyakorolták a Tarczy iskola 7. osztályosai. A Gyurácz Ferenc iskola diákjai a számunkra fontos információkeresési módszerekkel, adatbázisokkal ismerkednek rendszergazdánk segítségével. A Képfestő Múzeum vezetője Csóton tart fazekas kézműves szakkört a nemzetiségi is vegyes iskolában. A tókeri óvoda nagycsoportosai kézműves [játékok, ajándéktárgyak, jeles napok megemlékezései] foglalkozásokon ismerkednek könyvtárosaink segítségével, a tárgyalkotással. A Munkácsy iskola negyedikes tanulói, a gyermekkönyvtáros vezetésével, témahéten kirándulást tettek a pápai épületek világába, ismerkedtek a köztéri alkotásokkal és őseink életével a Hagyományok Hegyén Tóth Kálmán kalauzolásával.)

Nyáron (2013.) még utoljára megszervezzük a nyári táborunkat a Várkastélyban. Ugyancsak a TÁMOP program keretében a Munkácsy iskola egy osztálya Órségi egy hetes táborozáson vesz részt, osztályfőnökük és a könyvtár munkatársai vezetésével.

Kell szólni az olvasói létszámok alakulásáról (lásd a beszámoló végén a grafikonokat.) Talán az átgondolt sokéves tevékenység eredményeként nem csökkent az olvasók száma könyvtárunkban, 6.000 és 5.400 fő körül állandósult. Ugyanígy állandónak mondható a gyermek olvasók száma is. Persze, így a szülőkkel, iskolákkal együttműködve szinte könnyű a feladatunk – az olvasóvá nevelés. Hiszen egy idő után a gyermekolvasóból lesznek a felnőtt könyvtárhasználók!

Az országos és megyei könyvtári programokba rendszeresen bekapcsolódunk, az utóbbi években sokat javult a központi elképzelések színvonala. Erősödött a helyi lehetőségek kialakítása. Az elmúlt évben a Könyvtárút Nagy Könyve városunkon haladt át, mi vittük október 6-án Celldömölkre, ahol jó érzés volt találkozni a „szomszéd vár” szomszéd megyebéli könyvtárosaival.

Közművelődési tevékenység

Fontosnak tartjuk, de csak kiegészíteni, színesíteni szeretnénk előadásokkal, kiállításokkal az erre hivatott intézmények tevékenységét. Városi rendezvényekben igyekszünk a helyünket megtalálva bekapcsolódni. Ilyen alkalmakkor kölcsönösen segítjük egymást. Együttműködésünk mind a fenntartóval, mind a társintézményekkel jó. (A ilyen irányú rendezvények válogatását lásd a mellékletben.)

Nyomdai tevékenység

Speciális helyzetünk miatt foglalkozni kell vele. Részben saját, részben megrendelésre végzett tevékenység. Továbbra is érvényesnek tartjuk, hogy helyismereti irodalom, ha eléri a minimális minőségi követelményeket, ne maradjon az asztalfiókban.

Sorozatainkat, anyagi lehetőségek függvényében folyamatosan adjuk ki, többek között Pápa Város Önkormányzata támogatásával. (Jókai Füzetek, Jókai Reprint, Jókai Könyvek és a Lapok Pápa Történetéből)

Sajnos az elmúlt időszakban a pápai nyomdák szaporodása és a másik nyomdák minőségi fejlesztő tevékenysége kicsit korlátozza az általunk elvégezhető munkák mennyiségét. (A nálunk képződő nyereség nagy része nem a nyomda fejlesztésébe, hanem a könyvtári tevékenység finanszírozásának kiegészítésébe kerül.)

Kapcsolataink

Könyvtárunk egy nyitott intézmény, amely igyekszik mindenkivel jó és a kölcsönös előnyökön alapuló kapcsolatot építeni.

Különösen fontos a már többször említett társintézményekkel, tudományos kutatóhelyekkel való jó kapcsolat, de említhetem a városban és környékén működő egyesületeket, civil szervezeteket is. (Összességében: Eötvös Károly Megyei Hatókörű Könyvtár és Veszprém megye városi könyvtárai, Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ, Dunántúli Református

Egyházkerület Intézményei, Pápa Városi Televízió, Pápa és Vidéke, Veszprém Megyei Levéltár Pápai Levéltára, oktatási intézmények, Jókai Kör, Pápai Művelődéstörténeti Társaság stb.)

Beszélgetésekben felmerült a lehetősége a pápai Várkertfürdőben létrehozandó Strandkönyvtár, legalább kipróbálás szintű létrehozásának. Sajnos a 2013-as esztendő az intézmény költözés miatt nem alkalmas az új szolgáltatás bevezetésére.

Területi ellátási feladatok

Sajnos a járási könyvtárellátási rendszer jelentős változáson megy át 2013. évben. Ugyanakkor hál' Istennek a kulturális kormányzat továbbra is fontos feladatának tekinti a kistérségek könyvtári – közművelődési feladatellátását. A feladatokat a megyei hatókörű könyvtárakhoz telepítették, azzal a feltétellel, hogy ahol gazdaságosabb és jobb minőségben meg lehet oldani a feladatokat ott részt vehetnek benne a megyében lévő városi könyvtárak is. Szerencsére az Eötvös Károly Megyei Hatókörű Könyvtár bevonja a feladatellátásba a megyében működő, arra alkalmas városi könyvtárakat. A feladatok most körvonalazódnak, egyelőre még nem minden egyértelmű, de ha megjelenik a könyvtárellátásról szóló miniszteri rendelet, a szerződéseink megkötése után, folytathatjuk azt a munkát, amelyet az elmúlt 9 esztendőben a mozgókönyvtári ellátásban végezhattünk. Igaz erősen változott feltételekkel.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, kérem a Tisztelt Képviselőtestületet a Jókai Mór Városi Könyvtár beszámolójának elfogadására!

Pápa, 2013. április 25.

Dr. Hermann István sk.
igazgató

Mellékletek:

Rendezvények (Válogatás 2008-2012 évek közművelődési tevékenységéből)

2008

- Buzási Sándor: Érzések és gondolatok című verseskötetének bemutatója
- Kovács Pál Visszatérés Pápara c. fotókiállítása
- Gál István művészstanár kiállítása — grafikák, metszetek
- Molnár Lajos festő-grafikus „Korok idézése” c. kiállítása
- Lux Ibolya: A vonatsínek párhuzamosak... Czuczka Emma emlékére című könyvének bemutatása
- „Az igazat nem hamisítom, a hamisat nem igazítom” című Dr. Horváth Balázs emlékkönyv pápai bemutatója

2009

- Fejes Sándor kártyanaptár kiállítása (Az év első hónapjában ismétlődés nélkül, visszatérően.)
- Fonalba rejtett ecsetvonások Horváth Lászlóné Molnár Terézia és Csonka Ferenc gobelin-készítők kiállítása
- Horváth Lászlóné Molnár Terézia: Esthajnalcsillag című könyvének bemutatója

- Butiné Kemenczki Anita: Pápa Város Fűvöszenekarának története című könyv bemutatója
- Berényi László: Csík-Szentkirálytól Krasznahorkáig egy évszázad az Andrásyak történetéből című könyv bemutatója

2010

- Széchenyi halála 150. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás
- Réfi János költő, műfordító irodalmi estje
- Színek és fények-grafikai kiállítás
- Tungli M. Klára író-újságíró Boldog szökés című könyvének bemutatója
- Autogram-gyűjtő kiállítása
- Pandur Béla amatőr fafaragó kiállítása
- Hámori András: Képtelen története és Egy srác a mozi mellől című könyveinek bemutatója

2011

- Burián György "Képek, kövek, könyvek" című kiállítása
- Az áramszolgáltatás évszázada Pápán című könyv bemutatója
- Kerpel Péter: Huszárok emlékezete
- Makacs szakácskodhatnékság — Czuczor Sándor Szakácskönyv kiállítása
- Somogyi Győző: Magyar Hadiviselet — könyvbemutató, kamarakiállítással
- ELGYŰSZ VI. Országos Bélyeg Kiállítás
- Érsek Miklós Művésztanár kiállítása

2012

- Író-olvasó találkozó: Dr. Szerencsés Károly kutatásai a XX. Századi magyar történelemből
- Középkori várak a Bakonyban és a Balaton – felvidéken — Fotókiállítás
- Kőhalmi Adél grafikus, illusztrátor Manóvár című kiállítása
- Író-olvasó találkozó. Vendégünk: Háy János író, költő
- Molnár Lajos festő, grafikus kiállítása Ők tizenegyen a magyar irodalomból
- Salamon Nándor: Kisalföldi művészeti lexikon — író-olvasó találkozó
- Vendégünk: Czigány György és Simon Erika — író-olvasó találkozó

Táblázat, diagramok, grafikonok, a könyvtár élete számokban:

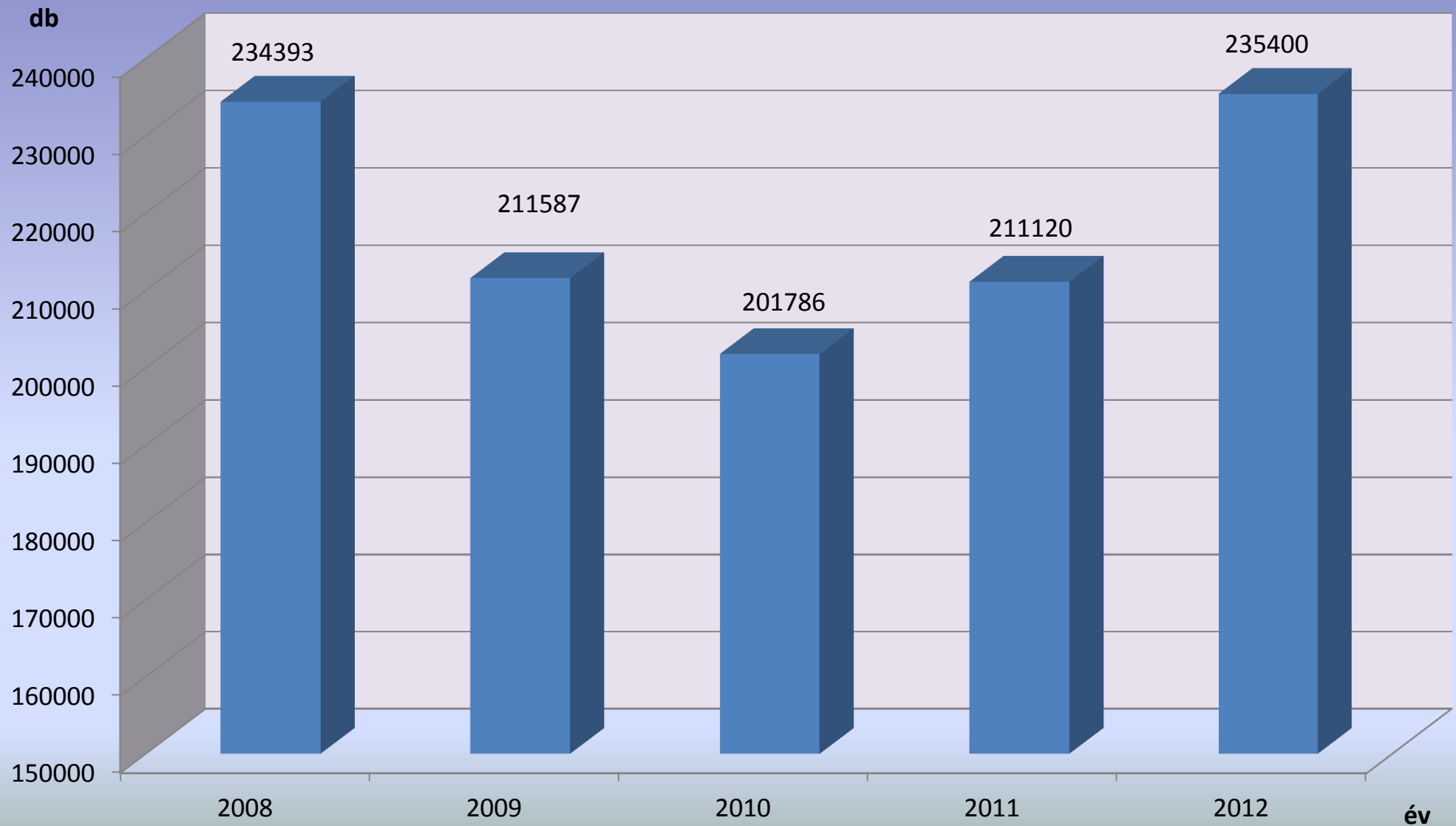
Könyvtári dokumentumok beszerzésének / selejtezésének változása 2008-2012 között:

<i>Állomány -</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
gyarapodás	3836 db	3764 db	3848 db	3824 db	3417 db
apasztás	2731 db	2752 db	9468 db*	2558 db	3602 db
leltárhiány					7266 db**

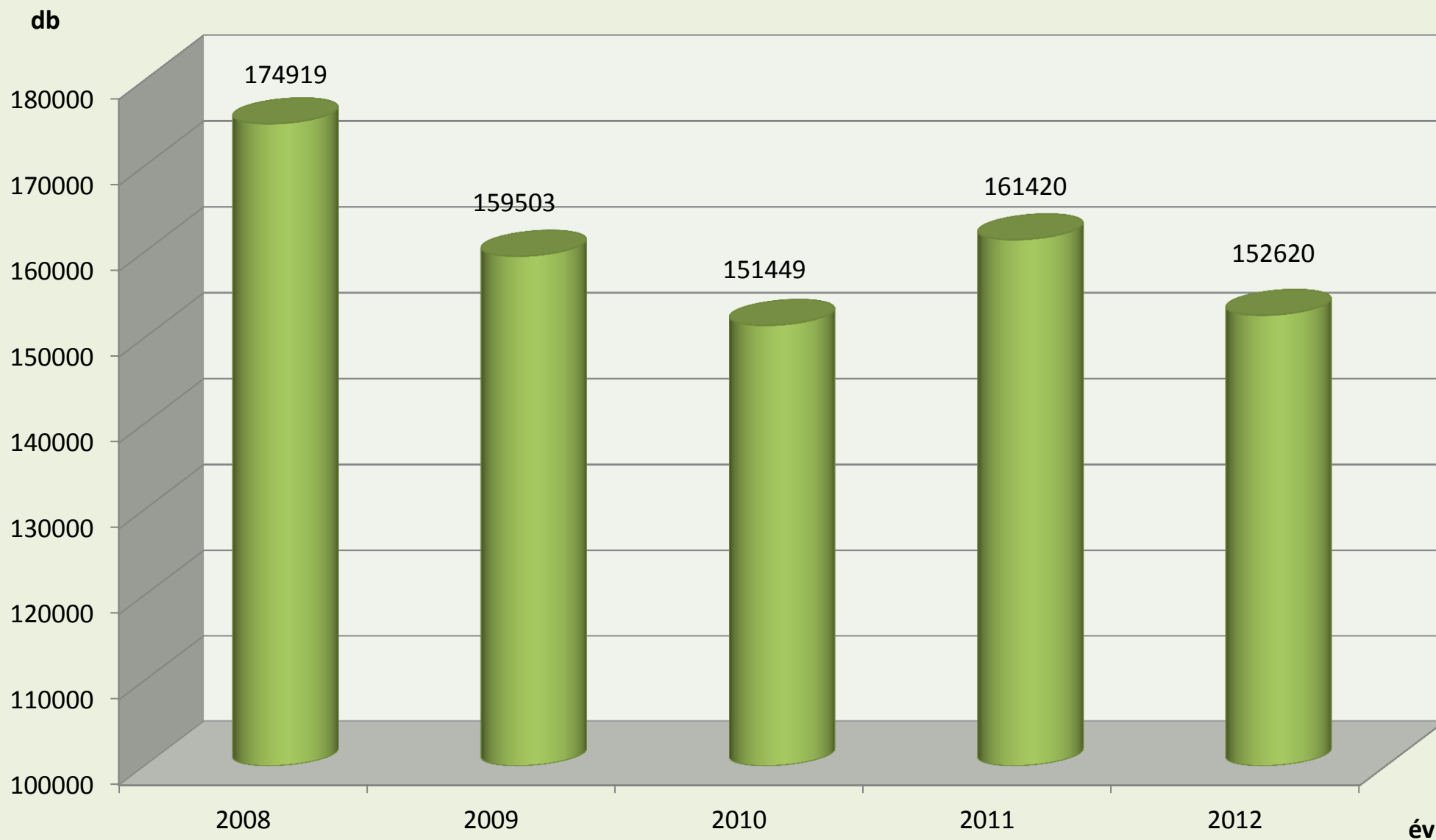
* Ebben az évben volt a szakfelüyeleti vizsgálat, javasolták az erőteljesebb állományapasztást.

** Állományellenőrzési hiány (a megengedett hiány 8606 kötet lett volna).

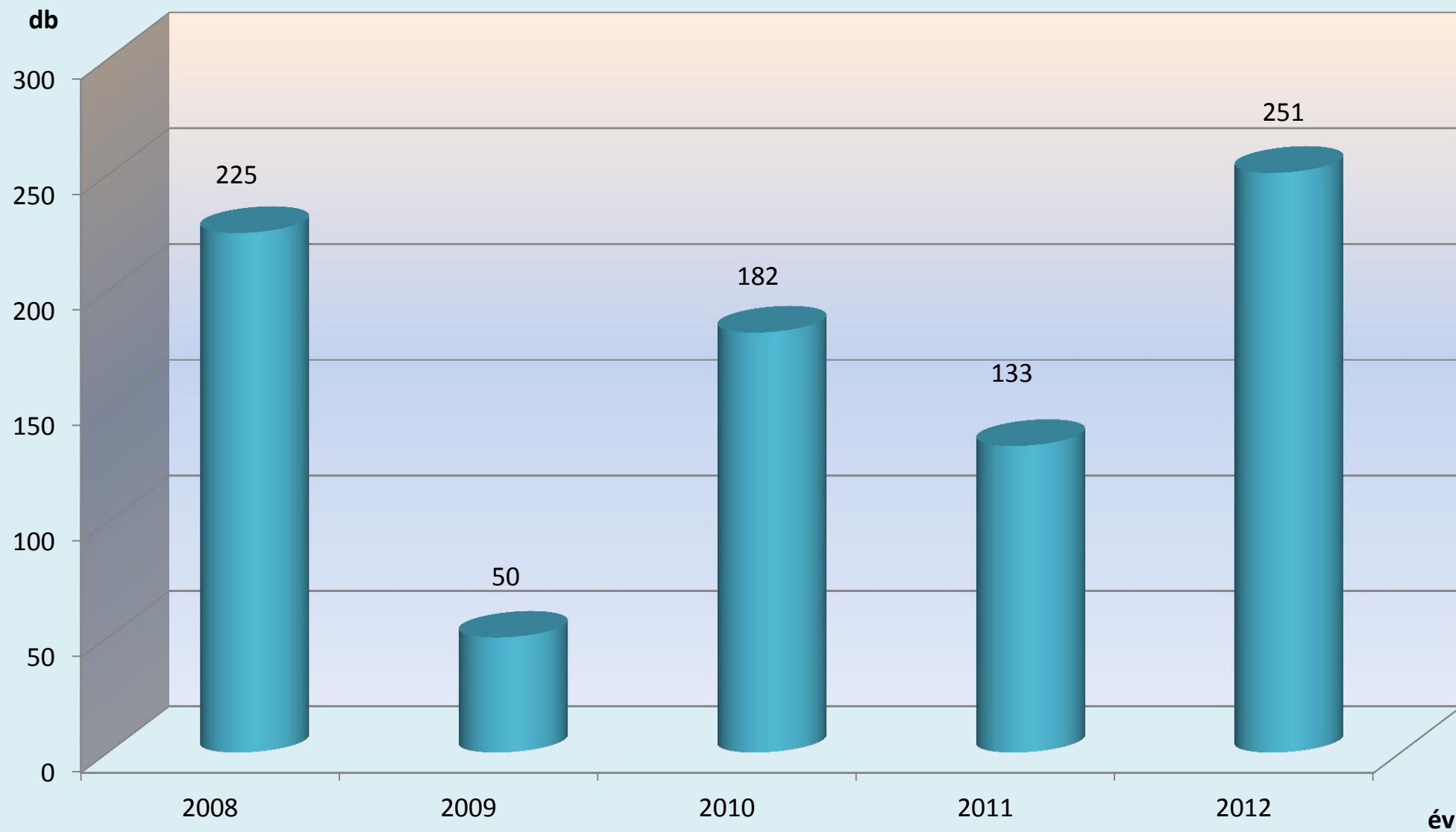
Olvasók által használt dokumentumok száma

Ebből kölcsönzött dokumentumok száma

Könyvtárközi kölcsönzések száma

OPAC, honlap használat

alkalom

16000

14000

12000

10000

8000

6000

4000

2000

0

2008

2009

2010

2011

2012

év

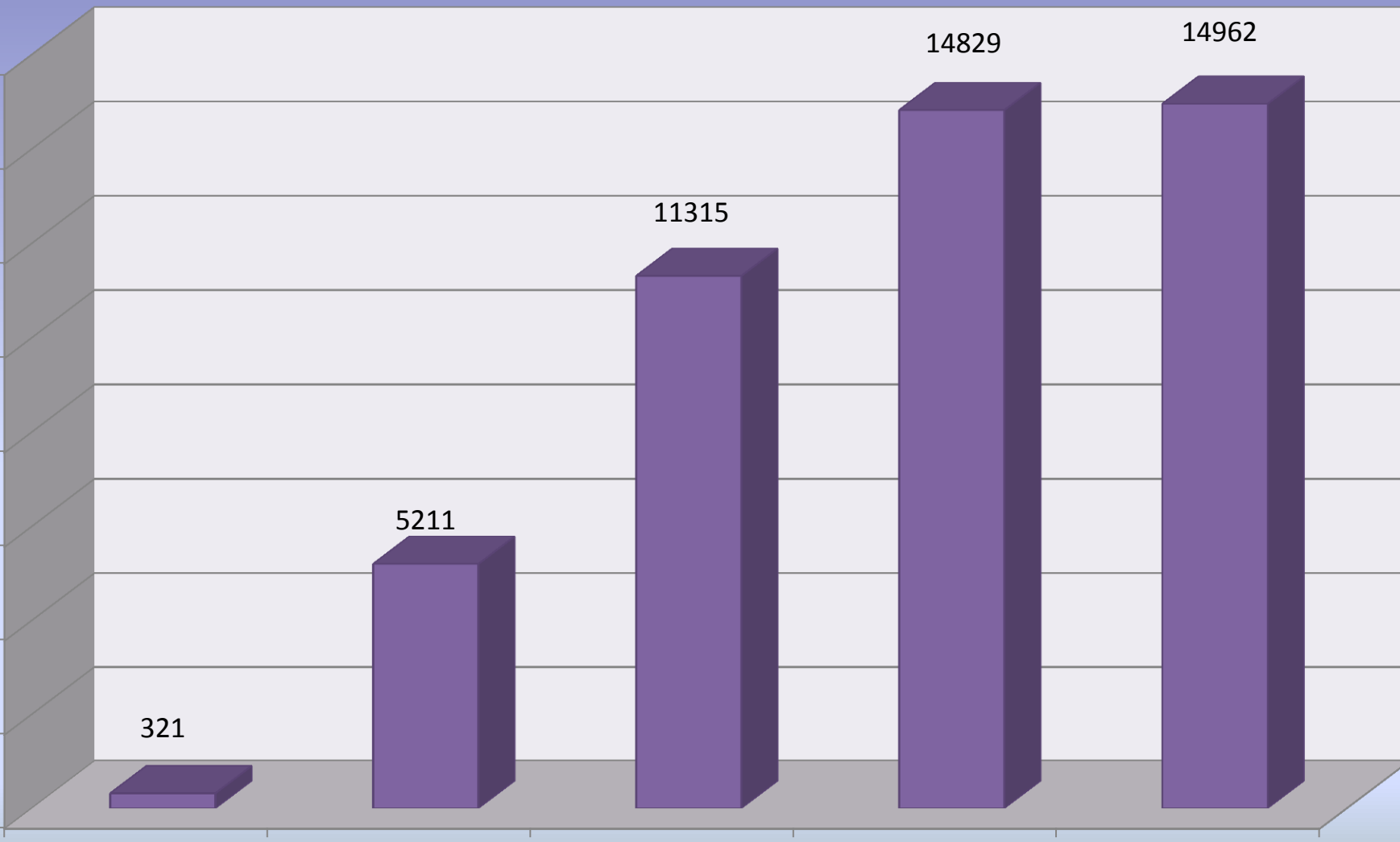
321

5211

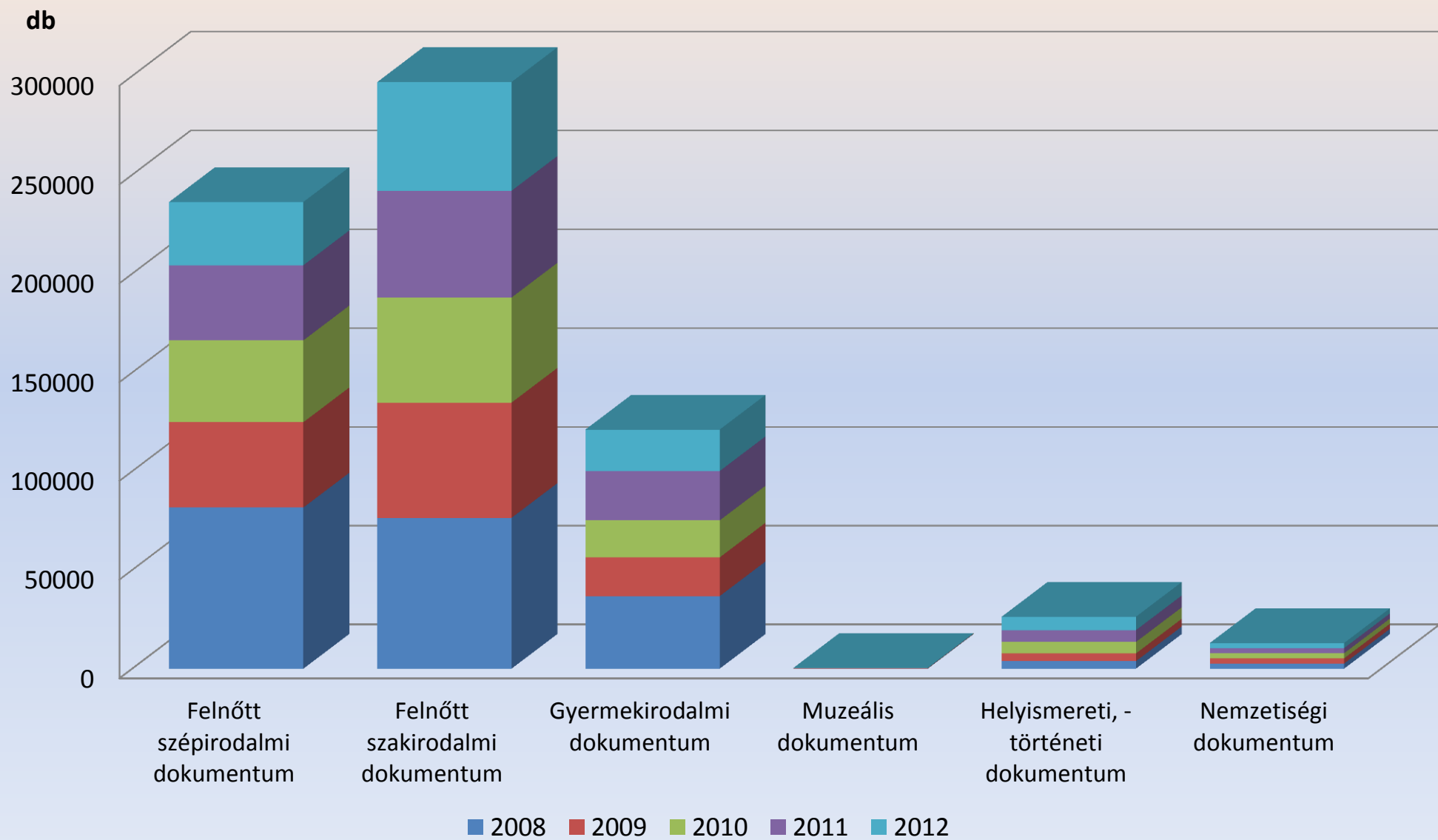
11315

14829

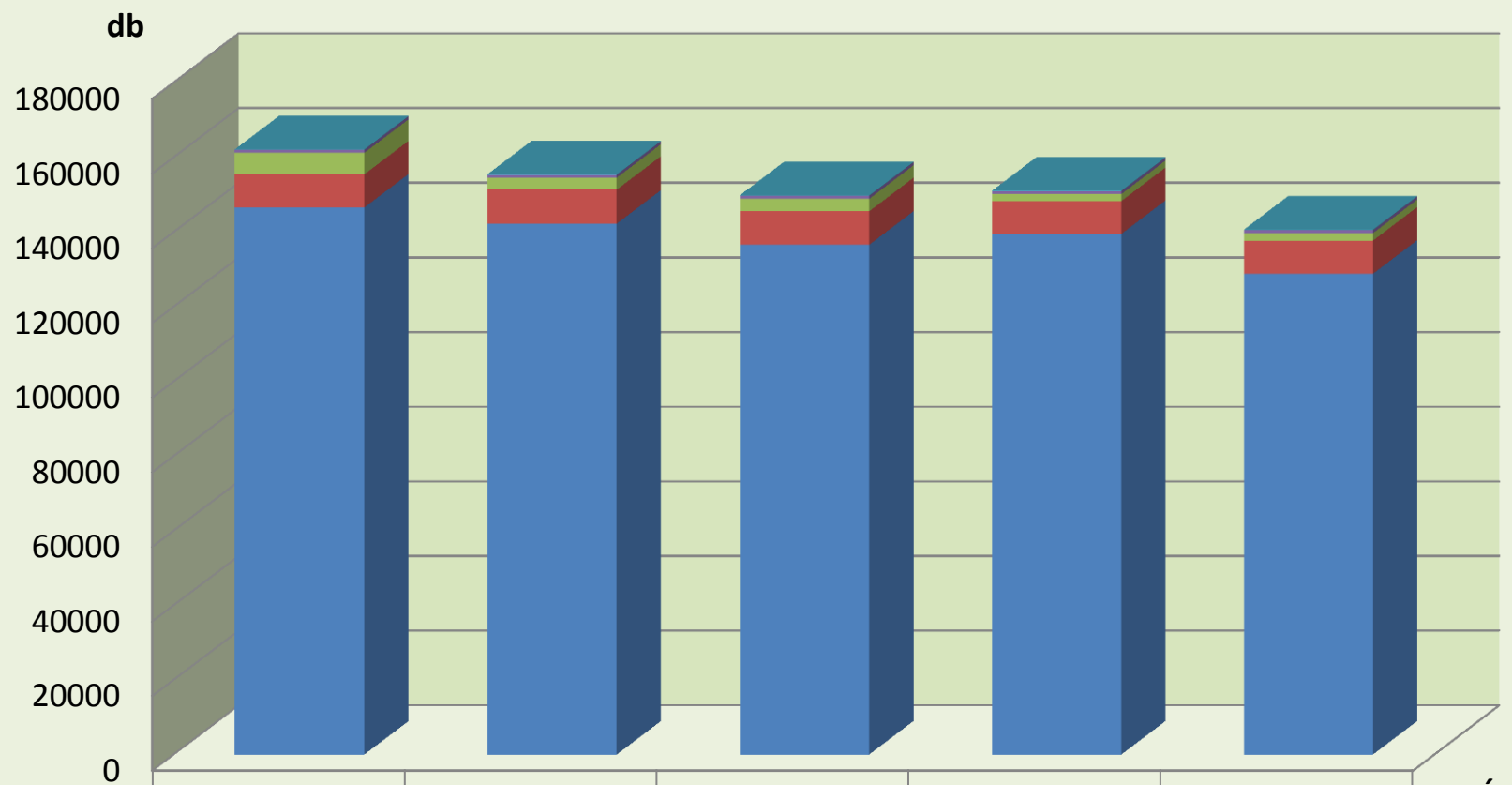
14962

Könyvtári állomány

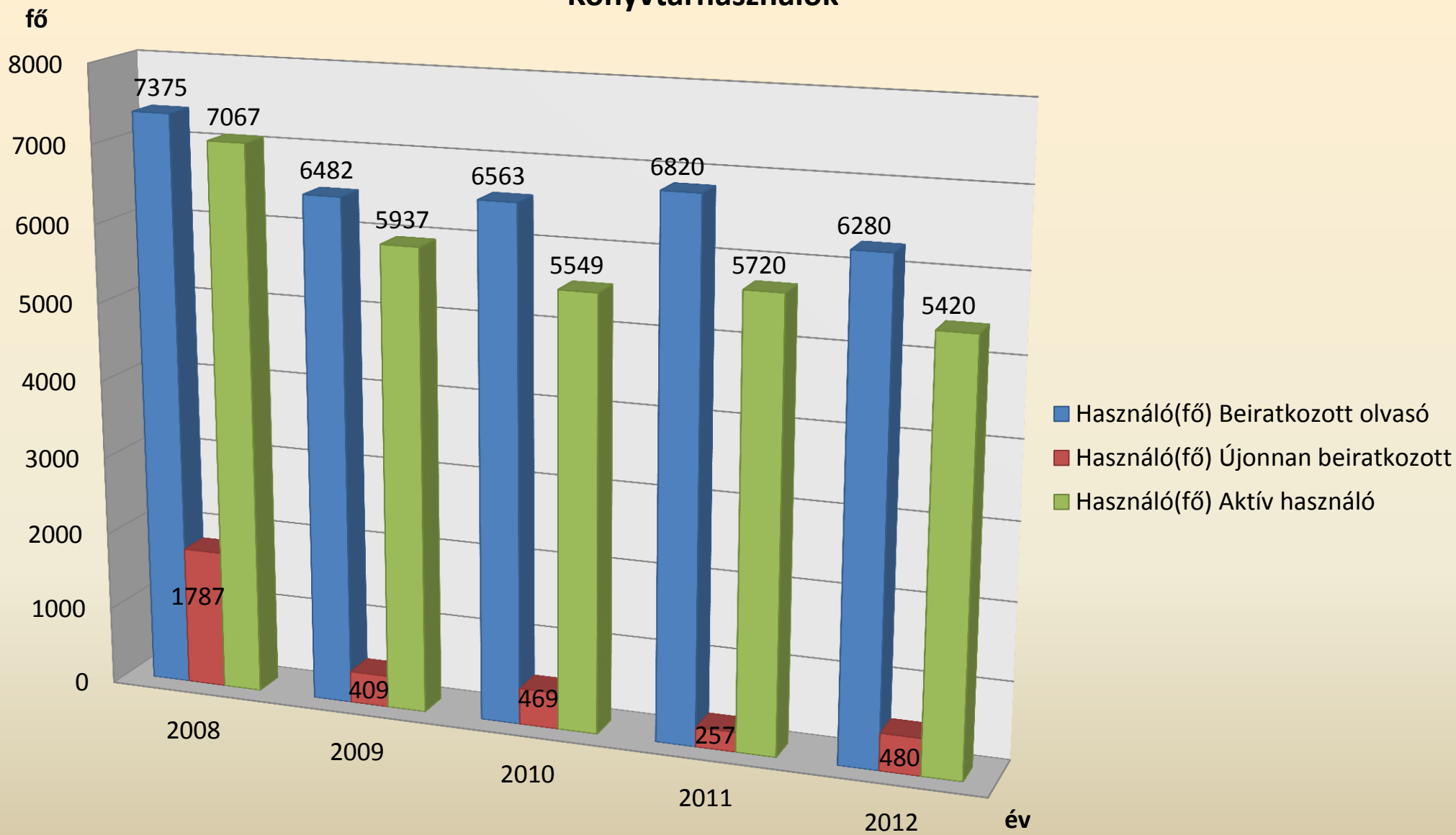

A könyvtár állományának megoszlása

	2008	2009	2010	2011	2012
■ Egyéb dokumentum	96	99	99	102	116
■ Elektronikus dokumentum	833	791	827	817	832
■ Képdokumentum	5761	3210	3347	1867	2002
■ Hangdokumentum	8863	9079	8956	8797	8864
■ Könyv és bekötött, tékázott folyóirat	146602	142276	136609	139518	128861

Könyvtárhasználók

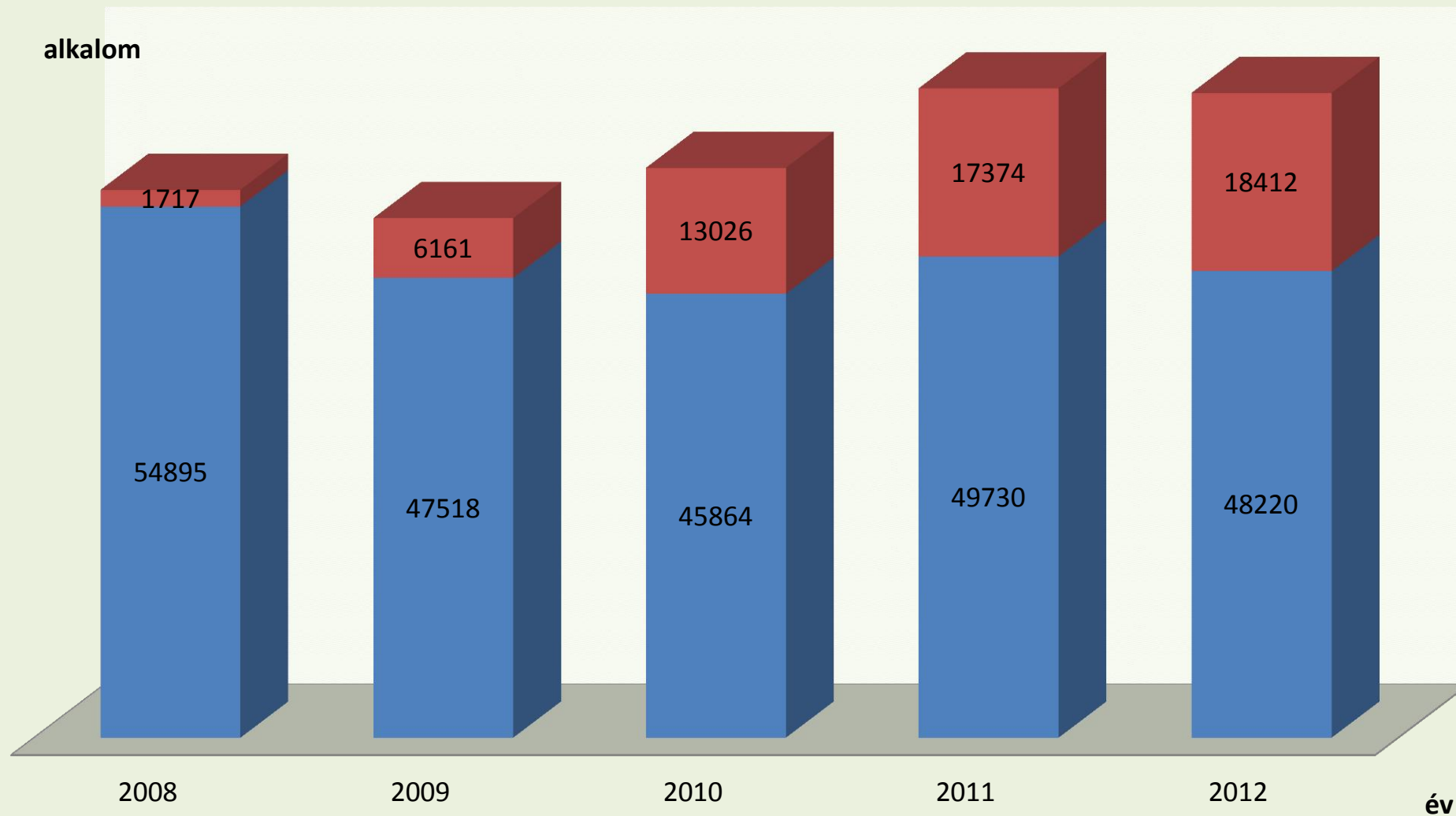

Könyvtárhasználat (alkalom)

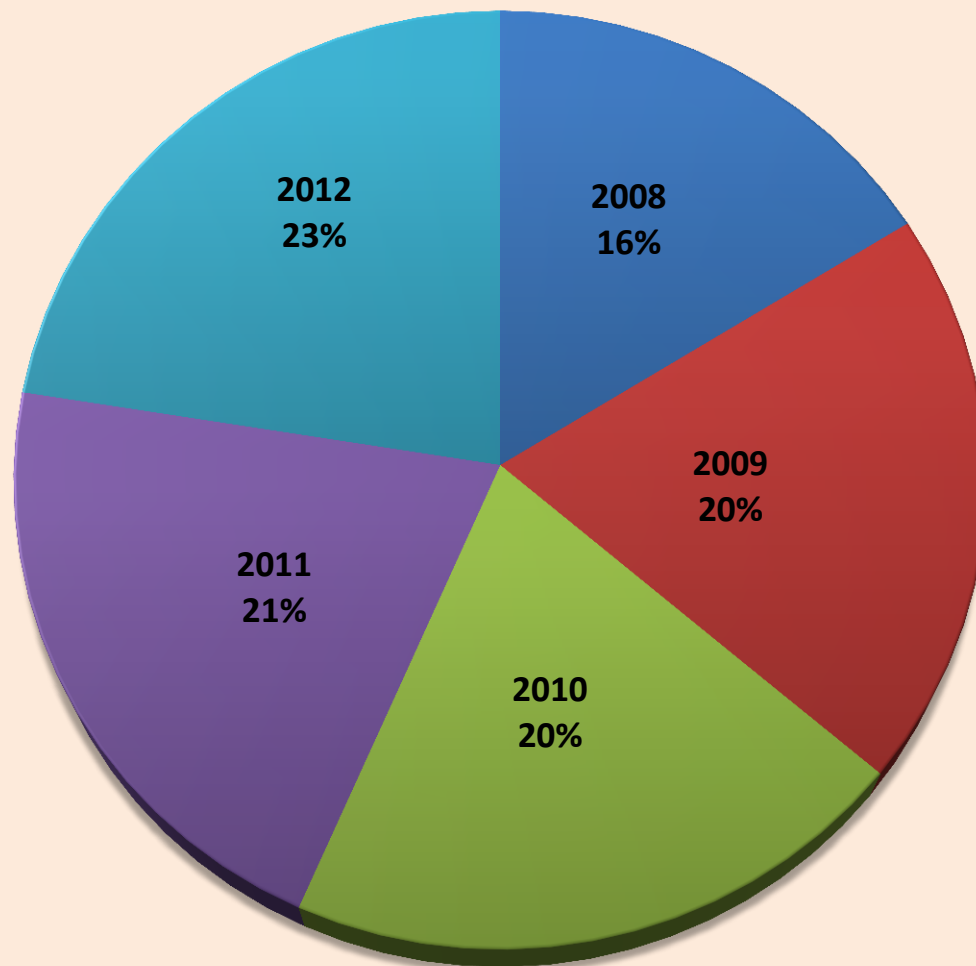
■ Használat(alkalom) Személyes

■ Használat(alkalom) Távhasználat

alkalom

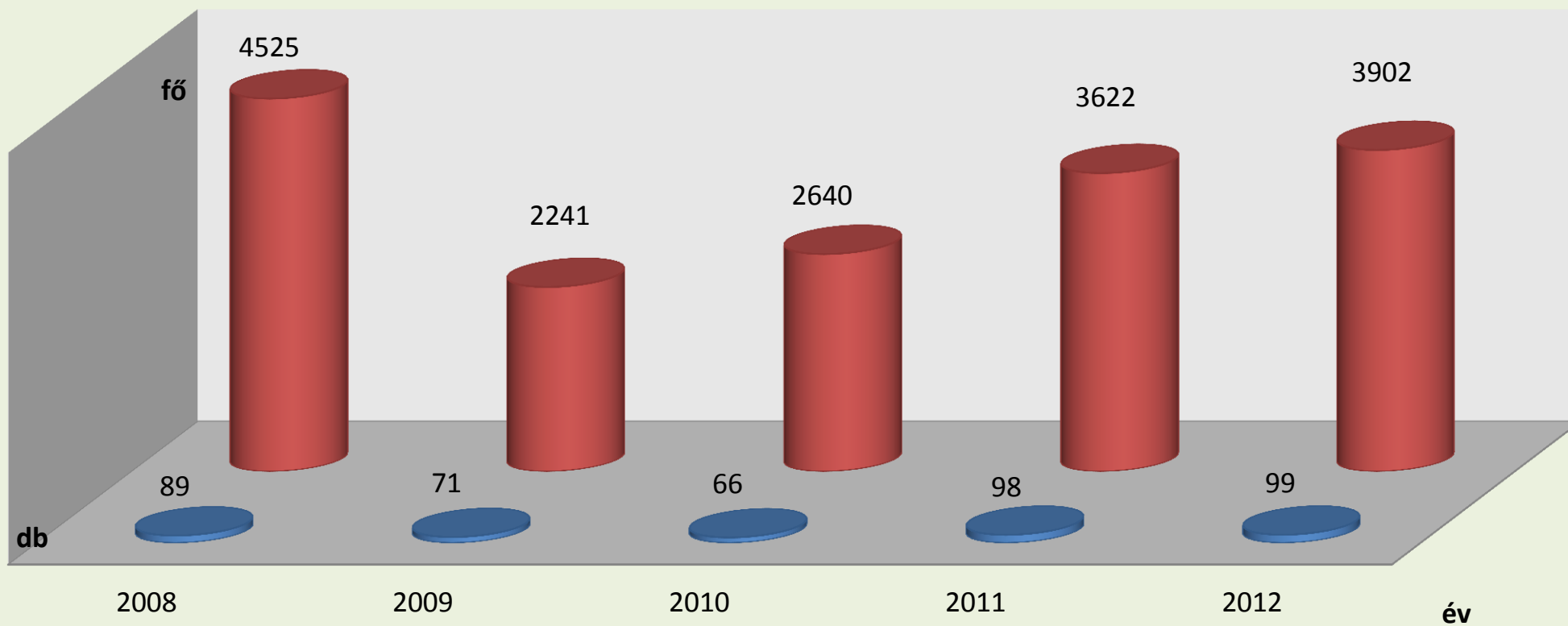

Referenz kérdések száma

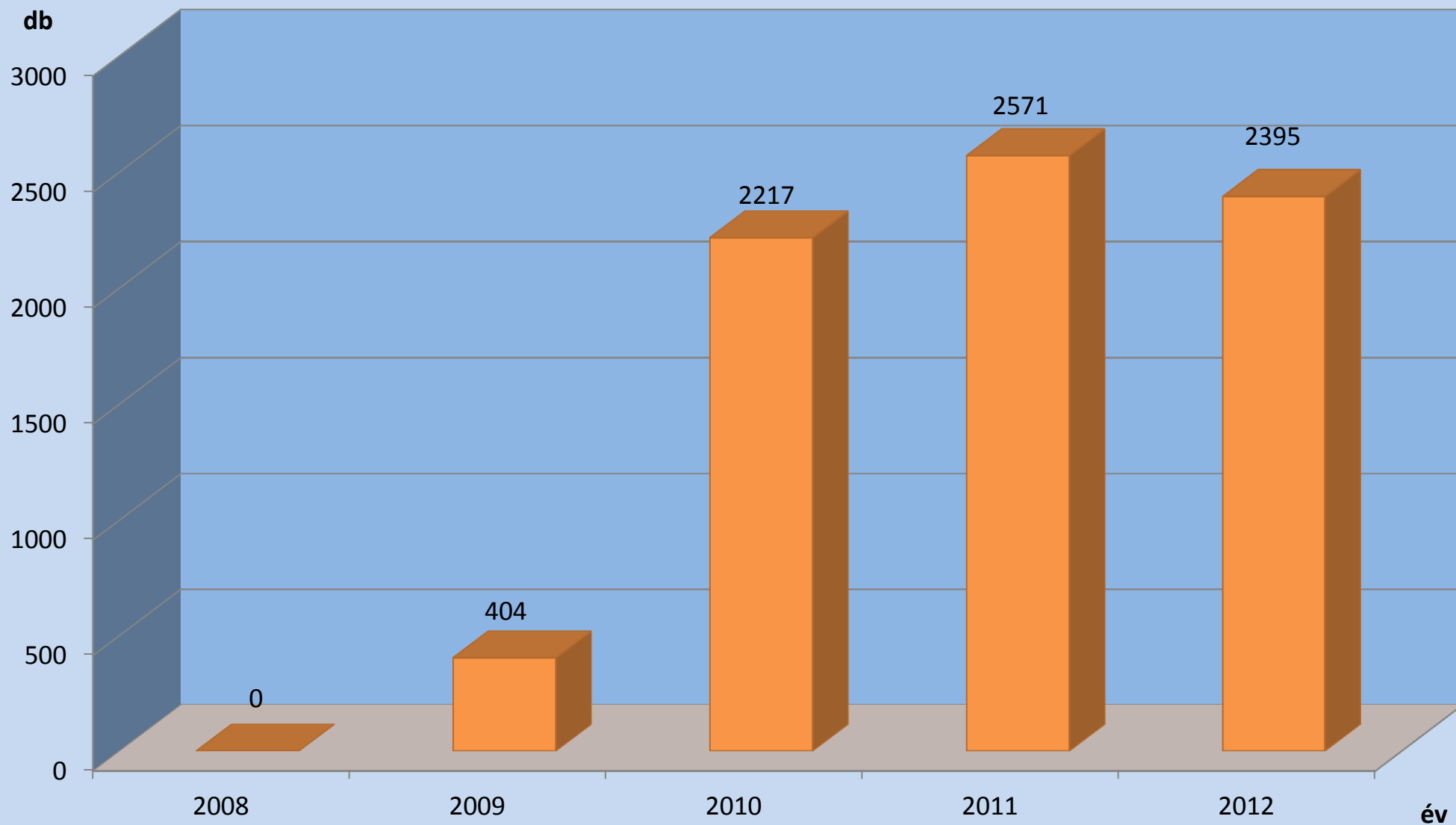

Könyvtári rendezvények

■ Rendezvények száma ■ Részvevők száma

Sziklában feldolgozott városunkkal foglalkozó folyóiratcikkek száma

A Jókai Mór Városi Könyvtár költségvetésének fontosabb mutatói

ezer Ft

